9. Etnografiska avdelningen.

Professor C. V. Hartman har hela året åtnjutit tjänstledighet för hälsans vårdande, och har föreståndarebefattningen upprätthållits av undertecknad, med undantag för tiden 12/9—7/10, under vilken jag var tjänstledig i och för fullgörande av regementsövningar, och varvid avdelningen förestods av docenten fil. d:r Sven E. Lovén. Denne har under året varit t. f. museiassistent vid avdelningen samt har, för tjänstgöringsskyldighet vid Göteborgs högskola, varit tjänstledig 28/3—7/5. Under denna tid upprätthölls assistentbefattningen av fil. kand. E. Olson-Manke, vilken även var t. f. assistent 15/12—24/2, 11/7—4/8 samt 12/9—7/10 (undertecknads och t. f. assistentens resp. semester och tjänstledighet). Kand. Manke har dessutom ytterligare tjänstgjort omkr. 6 veckor under året, huvudsakligen med avlöning av mecenatmedel. Under museibiträdets semester vikarierade fröken Ella Carlson. Slutligen har fröken Lisa Santesson, utan anspråk på avlöning, biträtt vid institutionen under tiden 24/1—8/3.

Under årets första månader upptogs personalens tid till stor del av arbeten på och vid de båda utställningar, som avdelningen öppnade under 1927. Den första av dessa, »Exotisk konst och konsthantverk», hölls i Liljevalchs Konsthall, med bistånd av dennas personal och på dess bekostnad, och har en orientering över dess tillkomst lämnats i föregående årsredogörelse. Utställningen, som pågick under tiden 8—31 jan., var ej systematiskt etnografiskt ordnad utan avsåg i första hand att ge en bild av den mera konstnärliga sidan av de representerade folkens kultur. Den inskränkte sig också till att huvudsakligen omfatta träskulptur, metallsaker, keramik och textilier. I första hand avsågs, att den genom form och färg skulle verka estetiskt anslående på besökaren och därmed göra så att säga reklam för Riksmuseets etnografiska avdelning och de kulturvärden, som inom denna ligga begravda i lårar. Ur museets synpunkt siktade den ytterst på dess byggnadsfråga. Då undertecknad redan i en annan, lätt tillgänglig publikation (se nedan) lämnat en redogörelse för denna utställning, torde det här vara onödigt att utförligare dröja vid densamma utan må endast erinras om att den erhöll en synnerligen god kritik, icke minst i pressen, samt att flera ledande tid-

ningar med anledning av utställningen upptog avdelningens byggnadsfråga till behandling och yrkade på en snar lösning av denna. Utställningen besöktes av 11,387 betalande personer, vartill kommer ytterligare några tusen, som ej erlade avgift (vernissagedagen över 1,000 inbjudna; innehavare av studiekort etc.).

Efterarbetena till utställningen i Konsthallen togo flera veckor i anspråk, beroende på att i magasinslokalerna vid Vallingatan intet utrymme fanns disponibelt, där de återförda samlingarna kunde placeras, utan måste de, föremål efter föremål, åter nedläggas i de lådor, ur vilka de tagits. Därför kunde också arbetet på årets andra utställning, i den nya lokalen vid Västra Trädgårdsgatan, först taga sin början under de sista dagarna av februari. Denna lokal (för vars förvärvande redogjorts i föregående årsberättelse) stod färdig för inflyttning i början av dec. 1926, men avdelningens personal var då redan fullt sysselsatt med arbetena i Konsthallen, varför intet nämnvärt kunde uträttas vid Trädgårdsgatan, innan den föregående utställningen blivit avvecklad.

Akademien hade givit samtycke till användande av den nya lokalen för exposition av avdelningens afrikanska material, vilket — bortsett från tre tillfälliga utställningar av nyförvärv under åren 1913 och 1920 — ej varit exponerat under detta århundrade. Några år tidigare skulle det för avdelningen varit mycket svårt att anordna en afrikansk utställning, representerande kontinentens olika delar, men tack vare den 1924—1925 utförda inventeringen av samlingarna hade en god överblick vunnits av även det afrikanska materialet och kunde nu, fastän samtliga dessa samlingar voro nedpackade, ett gott urval göras. Planen för anordnandet uppgjordes av undertecknad, men upptagen av andra göromål vid Vallingatan, skisserade jag endast upp de stora dragen för det hela samt lämnade tillsvidare själva uppställningen och detaljanordnandet åt kand. Manke, vilken tidigare, vid återställandet av de gamla visningslokalerna i Vallingatan 1, erhållit övning i och visat sig ha goda anlag för dylika arbeten. Det visade sig också snart, att han var kompetent att ensam slutföra uppgiften, praktiskt taget endast med hjälp av en enda man, e. o. vaktmästaren G. Nykvist. Kand. Manke utförde även en avsevärd del av etiketteringen, i vilken dock också d:r Lovén förtjänstfullt deltog.

Denna afrikanska utställning är rent etnografisk, den lägger alltså icke som den föregående i Konsthallen an på att uteslutande visa den konstnärliga sidan av de representerade folkens kulturer, utan söker att så fullständigt som möjligt belysa dessa, inrymmer alltså givetvis många för ögat obetydliga föremål. Dels på grund härav, dels till följd av den provisoriska prägeln över det hela — lokalens beskaffenhet, det begränsade utrymmet (c:a 225 kvm. golvyta för en hel kontinent), salens proportioner,

de delvis ogynnsamma belysningsförhållandena — även som på grund av den fåtaliga arbetskraft, som stått till buds, kan den med avseende på den yttre effektverkan icke tävla med sin föregångare på nyåret. Den har ju också ett annat, mera allsidigt syfte.

Ett försök har här gjorts att i en enda sal koncentrera bilden av ett tvärsnitt genom Afrikas kulturer, från hottentotter och buschmän i söder till de hamitiska folken i norr. Samlingarna ha, så gott sig göra låtit, ordnats geografiskt. Över 2,000 föremål äro utställda. Utrymmesbristen har dock tyvärr medfört, att många folk måst belysas skäligen schematiskt, trots att det varit nödvändigt att placera föremålen något tätare än önskligt vore. Likaså har det ej funnits plats för tillräckligt många fotografier, illustrerande miljö, folktyper, näringar och hantverk, olika föremåls tillverkning och användning etc. Ett annat önskemål hade varit, att jämte de rent *etnografiska* grupperna över de olika folken även kunna utställa *etnologiska*, jämförande. Några dylika ha dock pressats in, såsom en monter med musikinstrument, en annan med »mynt» och bytesmedel, en med spel och leksaker, en illustrerande »verktyget och verket» (smide, väveri, tillverkning av korgar och lerkärl, beredning av barktyg etc.). En del viktigare kulturelements utbredning i Afrika illustreras av kartskisser. Något som man mycket sällan ser i etnografiska museer och därför värd ett kort omnämnande torde den monter vara, som är ägnad åt i första hand läkemedel men även åt födoämnen och kosmetiska medel m. m. från olika delar av Afrika. — Afrikas *arkeologi* är endast representerad genom en mindre monter. Även om utrymmet skulle medgivit mera, hade tillfället ej kunnat utnyttjas, ty allt vad institutionen äger av arkeologiskt material från den svarta världsdelen utgöres av ett antal stenredskap från Sahara (flinta), några få dylika från Somaliland, Kongo och Kenya-kolonien (obsidian) samt ett par yxor av blodstensmalm från östra Kongo.

För ytterligare detaljer angående de vid Trädgårdsgatan utställda samlingarna hänvisas till en nedan nämnd liten uppsats.

Under årets fyra första månader upptogs personalens tid så gott som helt av de just nämnda utställningarna. Sedan skolorna börjat, besöktes utställningen i Konsthallen av ett stort antal klasser från olika undervisningsanstalter, folkskolor, läroverk, seminarier m. fl. (bl. a. från Högre Lärarinneseminariet, Sandströms högre lärarinneseminarium, Folkskoleseminariet i Stockholm, Tekniska skolan, Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala) även som av andra studiegrupper, och erhöllo dessa, när så begärdes, demonstration under fackmans ledning. Sålunda demonstrerade d:r LOVÉN utställningen under c:a 14 dagar, i genomsnitt omkr. 3 timmar pr dag. L:s väsentliga arbete under året

3 3.

har bestått i katalogisering av äldre och nytillkomna samlingar, bland vilka senare särskilt märkes d:r E. MJÖBERG's nedan nämnda samling från Borneo samt d:r R. HOGNER's i föregående årsberättelse upptagna gåva från huvudsakligen nordamerikanska indianer. Vidare har L. avslutat en jämförande, ännu endast i manuskript föreliggande, studie över det av d:r TH. WULFF 1915 hemförda arkeologiska materialet från Hokkaido: »Ainu på Hokkaido. På basis av arkeologiska och etnografiska samlingar i Riksmuseet. I. Arkeologi.» Slutligen förtjänar även att nämnas, att d:r LOVÉN under hösten hållit 4 söndagsföreläsningar och demonstrationer i Vallingatan 1 för utbildning av gruppledare vid museibesök (1. »Amerikas naturfolk», 2. »Amerikas kulturfolk», 3. »Polarfolkens kultur», 4. »Söderhavets folk och kultur»). Denna kurs, som även gällde Statens historiska museum och Nordiska museet, tillkom på initiativ av Arbetarnas bildningsförbund, stockholmsavdelningen, och uppgjordes planen för densamma, vad Etnografiska avdelningen vidkommer, av undertecknad och redaktör N. H. O. HÅKANSSON. Föreläsningarna vid avdelningen besöktes i genomsnitt av 25—30 personer.

Även kand. MANKE har under sina assistentförordnanden, sedan arbetet vid Trädgårdsgatan avslutats, i första hand ägnat sig åt katalogisering av afrikanska samlingar (bl. a. H. FACKLAM's från zuluer, F. BRYK's och H. GRANVIK's från Mount Elgon med omnejd samt E. VON OTTER's från Turkana). Han har uppgjort en specialkatalog över i museet befintliga *yrkesmäns redskap* i egentlig mening (från Nordafrika, Kaukasien, Persien, Turkestan, Indien, Kina och Japan) samt ur de magasinerade samlingarna framtagit detta material, vilket hädanefter kommer att förvaras sammanhållet till en enhet. En av undertecknad under hösten i samarbete med Arbetarnas bildningsförbund planerad och närmast för olika fackföreningars medlemmar avsedd mindre utställning av nämnda verktyg har på grund av andra göromål tillsvidare måst anstå. Slutligen har M. fotograferat ett större antal föremål, dels i samband med sitt katalogiseringsarbete, dels tillhörande löjtnant MOBERG's samlingar.

Museibiträdet har renskrivit etiketter till utställningen vid Trädgårdsgatan och kataloger samt utfört teckningar till dessa. Hon har deltagit i konserveringsarbetena samt, efter anvisning av kand. MANKE, uppgjort dels en specialförteckning över *Föremål av religiös och magisk karaktär* i avdelningens samlingar, dels en sådan över *Mynt och bytesmedel* (*I. Afrika*), även denna grundad på museets eget material. Fröken CARLSSON har under sitt förordnande så gott som uteslutande tecknat av föremål i anslutning till katalogiseringsarbetet, och detsamma har varit förhållandet med fröken SANTESSON, som såväl i tusch som akvarell illustrerat katalogen över d:r MJÖBERG's Borneo-samling.

I de båda vaktmästarnas göromål ha i avsevärd grad kon-

serveringsarbeten ingått, dels av äldre samlingar, såsom de ovan nämnda verktygen, dels av under året ingångna nyförvärv, framför allt delar av löjtnant Moberg's stora samling samt de av professor J. G. Andersson hemförda åkerbruksredskapen från Kina (nämnda nedan).

T. f. föreståndaren har vid sidan av organisationsarbeten och löpande göromål bl. a. genomgått och korrigerat de av assistenterna upprättade katalogerna, innan dessa fått renskrivas, besvarat förfrågningar från institutioner och enskilda forskare samt överhuvud skött avdelningens ganska tidskrävande korrespondens. Till den av Arbetarnas bildningsförbund anordnade gruppledarekursen höll han ett orienterande föredrag om etnografiens uppgifter och om etnografiska museer samt ett annat (»Afrikas folk») i förening med demonstration i Västra Trädgårdsgatan. Ett liknande föredrag hölls för ett 40-tal deltagare i Stockholms högskolas geografiska seminarium, vilka under ledning av docenten S. De Geer studerade den afrikanska utställningen.

Nämnas må slutligen också att kommendören C. E. Ulff haft vänligheten att avsevärt komplettera sina föregående år lämnade förklaringar till avdelningens stora fotografisamling från Vanadis' världsomsegling.

Avdelningen har under året fått mottaga åtskilliga värdefulla *gåvor:*

I första rummet bör nämnas den rikhaltiga, av löjtnant Gösta Moberg hopbragta samlingen under hans färd 1925—1926 genom Sahara, Nigeria och Franska Sudan till Khartum. Ehuru icke etnograf av facket har M. under denna resa visat sig vara en god och omdömesgill samlare. Hans samling från tuaregerna i Hoggar är förhållandevis fullständig. Förvärvet från Sudan är mera fragmentariskt men, med hänsyn till de små medel, som stodo honom till buds och transportsvårigheterna under de oerhörda sträckor, han hade att tillryggalägga, måste det i ännu högre grad än tuaregsamlingen betecknas som ett gott resultat. Bland föremålen från tuaregerna, av vilka i första hand de i Hoggar men även de i Agades-trakten boende äro representerade, märkas ett antal läderarbeten (såsom de flerfärgade kuddarna, kamelsadelväskorna och påsarna med deras rika applikationsornamentik eller med mönstren målade direkt på lädret), vapen, ss. spjut, sköld och armdolkar av flera typer (de förvärvade svärden blevo tyvärr stulna), ett tält av getskinn med tillbehör för uppsättning samt diverse redskap, belysande männens liv under deras långa färder på kamel. En annan del av samlingen illustrerar dessa nomaders tillvaro hemma i oaserna och å betesplatserna: husgerådssaker av trä och skinn (mortlar, byttor, skålar, skedar, balja för garvning), lerkärl med enkel, geometrisk ornamentik, musikinstrument (trummor av två skilda typer, flöjter och den

ensträngade fiolen, *imzad*, vilken spelas av kvinnorna). Bland smyckena finnas sådana av silver och sten, bl. a. de för tuaregerna typiska armringarna av serpentin, några med inskrift å *tifinar*, tuaregernas gamla alfabet. I alla andra berberspråk har den arabiska skriften för länge sedan undanträngt den inhemska.— Löjtnant MOBERG's samling från Sudan representerar bl. a. de muhammedanska och hedniska haussa i Nordnigeria, de primitiva kenga i sö. Bagirmi, nomadiserande araber mellan Tsadsjön och Darfur m. fl. Här möta en mängd vapen, spjut med oerhört rikt varierande spetstyper, bågar och pilar samt dolkar. Av särskilt intresse är den vackra serien av kastknivar (även med koger) samt de primitiva sköldarna från kenga av råhud och dessas gamla bröstharnesk av romersk typ. Keramiken är företrädesvis representerad från kenga och likaså bomullsberedning och vävning, medan korgarbeten finnas från hela den av M. besökta sträckan. Bland musikinstrumenten märkas sådana av kalebass av ett par ovanliga typer, lurar samt stora trummor, av vilka några utgöra en gåva från sultanen av Fitri (ö. om Tsadsjön). Märkliga äro ett antal kvinnliga idoler av trä från trakten av Aboudeja i östra Bagirmi med håret flätat i tränsar på gammal-egyptiskt vis. Framhållas må slutligen att avdelningen förut ej ägde ett enda föremål från de av M. besökta delarna av Franska Sudan samt att dessa även i de flesta icke svenska museer äro mycket svagt representerade. Inalles har MOBERG hemfört 1,050 nummer (en god samling vapen blev stulen i Sudan), av vilka omkr. 700 st. nu införlivats med avdelningens samlingar. De personer, som genom ekonomiskt understöd möjliggjort detta förvärv, äro major TH. JAKOBSSON, bokförläggare K. J. BOHLIN, direktör ARVID SOHLMAN, herr DIDRIK BILDT, kapten S. DEHLGREN (för Dagens Nyheter), generalkonsul SVEN A. LOVÉN samt löjtnant MOBERG själv. Svenske konsuln i Alger hr R. KOHLER, minister H. BILDT i Kairo, högre franska och engelska kolonialämbetsmän samt Kungl. Utrikesdepartementet ha även gjort sig förtjänta av avdelningens tacksamhet genom att på olika sätt understödja löjtnant MOBERG eller genom att ombesörja samlingarnas hemsändande.

Tandläkaren med. lic. AXEL PALMGREN har förärat d:r ERIC MJÖBERG's etnografiska samling från Borneo, c:a 300 nummer. Förut ägde avdelningen från denna stora ö endast 70 enstaka föremål från kustområdet. D:r M:s samling härrör sig till största delen från kenyahstammar på Apo-Kayan-platån i det inre av Nederländska Borneo, vilka ännu väsentligen bevara sin gamla kultur och stå i föga beröring med kustbefolkningen. Kenyahs huvudstam är mycket fullständigt representerad i samlingen. I denna märkes ett antal bärkorgar och mattor av rottingflätning med intressanta ornament, vilkas betydelse M. lyckats inhämta av infödingarna. Dessas dräkt och smycken samt

näringar (risodling, fiske och jakt) äro förträffligt illustrerade i samlingen. Kenyahs religion belyses genom ett stort antal modeller, och lyckades M. dessutom förvärva en större gudabild av »järnved» (*Ensideroxylon zachera*), vilken stod uppställd utanför ett hövdingehus till skydd mot de onda andar, som orsaka epidemier (kolera, smittkoppor etc.). Mycket väl representerade i samlingen äro även de målade trämasker, som kenyah använda vid rituella danser i samband med risskörden. Nämnas må slutligen några gamla indiska pärlor från 500- eller 600-talet, funna i Sarawaks jord. Enligt samlaren finnas dessa, förutom nu även i Riksmuseet, endast representerade i Sarawak-museet.

Svenska Afrika-fonden har genom generalkonsul S. A. Lovén inlöst och donerat herr Felix Bryk's etnografiska samling från Mount Elgon, östra Uganda och Kavirondo, 181 föremål. Bland de representerade stammarna märkas sebeyi, elgoni och bagishu å Elgon, baganda, tiriki och kakamega i Kavirondo samt nandi so. därom. Samligen omfattar följande huvudgrupper: vapen, jakt- och fiskeredskap, husgeråd, klädedräkt, smycken och toalettmedel, musikinstrument, leksaker, spel och njutningsmedel. Förvärvet, som utgör ett värdefullt komplement till av undertecknad tidigare hemfört material från dessa trakter, innesluter flera ganska sällsynta föremål (t. ex. ett par större öronprydnader av sten från nandi).

Genom den framstående Nya Guinea-forskaren professor Gunnar Landtman's i Helsingfors välvilja har avdelningen av honom erhållit en del av hans värdefulla, åren 1910—12 hopbragta etnografiska samlingar från papuaner på Kiwai-ön i Fly Rivers delta ävensom från angränsande delar av sö. Brittiska Nya Guinea. Samlingen, 106 föremål, omfattar vapen, av vilka särskilt pilarna väl representera områdets talrika typer och i många fall äro rikt ornerade, bl. a. med zoomorfa mönster och mänskliga helfigurer, utskurna å framskaftet. Vidare märkas 2 vackert slipade stenyxor, som på grund av sin storlek troligen varit avsedda för rituellt bruk och till vilka materialet, enär området är ett stenlöst alluvialland, upphämtats från sjöbottnen (genom dykning). 3 skulpterade träsköldar i samlingen ha dubbel användning, i det de dels ställas i fören på kanoterna, dels hängas över husens ingångsdörrar och där ha till syfte att utestänga sjukdomsandar. Bland prydnadsföremålen finnas sådana av paradisfågelfjädrar. Värdet av denna gåva förhöjes av en bifogad katalog över densamma, vilken icke blott innehåller noggranna uppgifter om föremålens användning utan även ger deras inhemska namn, betydelsen av ornamenten m. m. Avdelningen äger förut en ganska omfattande samling från Fly River-området (Pulleine, inv. 1916.1.), men denna saknar i de flesta fall närmare uppgifter såväl om lokal som användning.

Från Kina och inre Mongoliet har avdelningen erhållit flera

gåvor. Genom kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har Svenska Kinakommittéen samt professor J. G. ANDERSSON och överintendenten fil. d:r AXEL LAGRELIUS överlämnat 112 föremål, huvudsakligen redskap och verktyg från norra och mellersta Kina, förvärvade av prof. ANDERSSON under hans resa 1927. Väl representerade äro här jordbruksredskapen, särskilt genom en serie skördeknivar från provinserna Chili, Shansi, Honan, Anhui och Hupe, olika typer från olika trakter. Vidare finnas grepar och hackor. Verktygen omfatta 12 st. av de för Kina karakteristiska rektangulära knivarna samt ett 40-tal olika yrkesverktyg, för murare, skomakare, snickare m. fl., mestadels från Anhui och Chili. Förutom de intressanta typserierna av flera redskap må i denna samling även framhållas ett 20-tal föremål av bambu från en fiskarby vid Yang-tse (prov. Anhui), i vilken man genomgående förfärdigade sina hushållskärl och andra utensilier av bambu. Vidare har Kinakommittéen donerat 2 st. nära manshöga lamaistiska bronspelare med 3 gudansikten, »djävulsfördrivare» (*purbu*) från inre Mongoliet, en äldre kinesisk rustning samt 2 mandjuiska burar för syrsor av ornerad kurbits, det ena med elfenbenslock i genombrutet arbete.

Professor J. G. ANDERSSON har personligen förärat en trumpet av människoben och en trumma av kalotterna till två människokranier, båda typiska för den lamaistiska kulten och härrörande från trakten av Halleng Osso i inre Mongoliet. Därjämte har han, förutom några smärre föremål, överlämnat en kinesisk rustning samt 4 s. k. Shansi-boxes.

Förre e. o. amanuensen vid avdelningen, hr YNGVE LAURELL, numera bosatt i Peking, har genom prof. J. G. ANDERSSON skänkt 14 st. större träskulpturer av religiös karaktär, såväl buddistiska som taoistiska. Bland de förra märkas ett buddahuvud från åtminstone Ming-tid, en bodhisatwa, en av Buddas 4 väktare, en garuda samt 2 »änglar», *absarah* (eg. tempeldanserskor).

Som ett komplement till den genom museet för antropologi och etnografi i Leningrad föregående år för mecenatmedel inköpta samlingen från golderna i Amurlandet har nämnda museum genom sin föreståndare, framlidne prof. LEO STERNBERG, som gåva överlämnat 46 st. föremål från samogirerna, en goldisk stam vid Amurs biflod Garin. Den lilla samlingen omfattar bl. a. redskap för bearbetning av fiskskinn (karp, mal, lax) samt prover på dylika i olika tillverkningsstadier. Golderna livnära sig i väsentlig grad av fiske och bibehålla delvis ännu sin ursprungliga dräkt av fiskskinn (representerad i den inköpta samlingen). Dessutom innehåller denna gåva en del husgeråd, särskilt olika kärl av björknäver, en armborstfälla för sobel och andra mindre djur samt 7 st. rått tillyxade träfigurer, föreställande olika andeväsen.

Disponenten OSCAR HEDENFELDT i Alger har förärat en samling polychrom keramik från Algeriet, 20 st. större och medel-

stora kärl, jämte en gammal kabylisk sabel. Avdelningen äger förut en god keramisk samling från Marocko, medan keramiken i Algeriet hittills icke varit representerad. Av särskilt intresse i detta nyförvärv äro några kabyliska kärl.

Herr CARDALE LUCK, Lumbwa, Kenya Colony, har som gåva översänt ett 100-tal krukskärvor samt ett antal smärre redskap och spån av obsidian, som han framgrävt å sin farm Gwonongween i Nandi-landet. En del äro spridda jordfynd, medan andra åter lågo hopade på en sorts stenaltare i jorden. Några av obsidianföremålen äro möjligen av religiös karaktär. Krukskärvornas ornamentik står nära den som förekommer å moderna kärl i området strax nv. om Nandilandet (representerade i museet genom undertecknads samlingar). En nyhet för dessa trakter torde däremot ett antal grova kärlfragment *med pip* vara. L. har även på sin egendom anträffat nära 200 omsorgsfullt stensatta gravar och andra stensättningar, vilka han börjat utgräva. I hans gåva ingår en detaljerad, av ritningar illustrerad redogörelse för en del av fyndplatserna.

Ytterligare följande personer ha ihågkommit avdelningen med gåvor:

F. d. marinintendenten R. NOTHBERG, 7 st. föremål från korvetten »Gefles» långfärd 1875—76, bland dem en bola och en lasso från Argentina samt ett hovaspjut från Madagaskar.

Direktör IVAN TRAUGOTT, 17 st. bemålade terracottafigurer från Indien, av vilka 14 föreställa människor av olika kast och 3 ha religiös innebörd.

Industriidkaren A. E. PAULSON, New York, en större trumma och 2 fetischer från republiken Haiti, använda vid *woudou*-riterna och samtliga av typisk afrikansk karaktär. Dylika föremål äro rätt svåra att förvärva, enär utomstående ej äga tillträde till ceremonierna och amerikanerna numera förbjudit dessa. Avdelningen ägde förut intet föremål från negerkulturen å Haiti.

Fru LINDA ÖBERG, en soldatrock och 2 fanor från Annam.

Majorskan ELSA WINROTH, en större fiberväska, troligen västafrikansk (Kamerun?).

Ryttmästaren greve A. EHRENSVÄRD, 5 st. små japanska elfenbensfigurer.

Konsul CARLOS STAËL VON HOLSTEIN, en s. k. *sansa*, huvudtrofé, från Ecuador (troligen förfalskad).

Slutligen har Nordiska museet överlämnat 3 kinesiska föremål samt en dolk med skida från Ovambo, Sydvästafrika.

Gåvor till fotografisamlingen. Fotografier ha skänkts av docenten S. BOCK (gilbertinsulaner m. m.), marinintendenten R. NOTHBERG och grosshandlare H. FACKLAM (zuluer i Natal m. m.), överceremonimästaren greve EUGÈNE VON ROSEN (Delhi, Indien), förlagsfirman A. Bonnier och Nordiska museet (avbildningar av föremål från skilda håll). Ingenjör O. OLSSON har

skänkt ett antal utsökt vackra förstoringar av sina under prins Wilhelms expedition 1921 tagna bilder av vambutidvärgar. Professor Y. Sjöstedt har förärat bilder av massajer och wadjagga, likaledes förstoringar, och grosshandlare B. Beckeman ett antal negativ från Afrika m. m. Kapten Peter Möller har till avdelningens förfogande för kopiering ställt en del av sina negativ från Kenyakolonien. Japanska legationen i Stockholm har, genom förmedling av intendenten E. Wettergren, överlämnat ett magnifikt album med fotografier av baron Mitsuis berömda samling av äldre japansk konst, utställd under kronprinsparets besök i Japan 1926.

Chefen för filmaktiebolaget Liberty i Stockholm, direktör Carl York, har, genom förmedling av greve Birger Mörner, överlämnat en såväl etnografiskt som ekonomiskt värdefull gåva nämligen en fullständig kopia av originalet till den på ön Sawaii i Samoagruppen upptagna filmen »Moana, solens son», vilken i sammandrag visats i Sverige. Kopian har i Amerika preparerats för förvaring och avser att utgöra grunden till ett filmarkiv vid avdelningen.

Följande personer ha ihågkommit avdelningen med *bokgåvor:* Emiren av Kano, guvernören över Nordnigeria, skriftställaren Didrik Bildt, fröken Tyra Kleen, redaktör N. Stenlid, fil. d:r W. Kaudern, professor G. Landtman, professor R. Karsten, köpman G. Melin, fil. lic. Th. Hyllander och fru E. Börrisson samt firmorna A. Bonnier och Norstedt & Söner. Publikationer ha även ingått från en rad institutioner: kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, livrustkammaren, nordiska museet, kulturhistoriska museet i Lund, Göteborgs museum, Malmö museum, generalstabens litografiska anstalt, museerna i Bremen och Neuchâtel, United States National Museum, Smithsonian Institution, American Museum of Natural History, National Academy of Sciences (U. S. A.) samt från Sällskapet »Naturvetenskapens, antropologiens och etnografiens vänner» i Moskva.

Penninggåvor: av herr D. Bildt 1,000 kronor, från Riksmusei Vänner 284 kronor samt av generalkonsul S. A. Lovén 400 kronor till avlönande av ett vetenskapligt biträde vid ordnande av utställningen vid V. Trädgårdsgatan. Vidare har direktören, jur. utr. kand. Ivar Stafsing direkt till samlaren lämnat bidrag till inköp av d:r H. Granvik's etnografiska samling från Mount Elgon etc.

Inköp: Av fil. d:r H. Granvik den kvalitativa huvudparten av hans etnografiska samling från bagishu på Mount Elgons västsluttning samt från de södra turkana, 99 föremål. Av särskilt intresse är härvid förvärvet från turkana, vilka alltjämt äro mycket bristfälligt representerade i museer i allmänhet. Dessutom ha några enstaka föremål inköpts: en paradyxa från Kassai-

området (genom förmedling av museiinspektören Th. Thomsen, Köpenhamn), en slidkniv och en tobakspipa från svenska lappar, 4 broderier från Biskra (genom greve Birger Mörner), ett intressant portativt solur från mellersta Kina, antagligen tillverkat i slutet av 1600- eller början av 1700-talet samt en större kinesisk huvudkudde.

Av löjtnant Moberg har inköpts ett antal fotografier från hans resa, illustrerande grottinvånarna i Matmata, Sydtunis, samt tuaregerna i Hoggar. För boksamlingen har inköpts 20 arbeten.

Depositioner: Genom tillmötesgående av Svenska Missionsförbundet och missionär C. N. Börrisson har avdelningen som deposition fått mottaga en av den senare hopbragt samling från nedre Kongo, omkr. 350 nr. Majorskan E. Winroth har deponerat 3 föremål från Östgrönland.

Bland personer, som för forskningar och studier under året besökt avdelningen, märkas: museiinspektören Th. Thomsen, Köpenhamn (samlingar från Grönland, Kamtjatkta och tjuktjer); hr Robert Lewis (har för Bishop-museet i Honolulu noterat och avbildat äldre fjäderarbeten från Hawaii); professor E. Reuterskiöld och teol. d:r E. Ring (lapptrummor); fil. d:r W. Kaudern (Indonesien, Afrika och leksaker från olika håll); hr Henry Koehn, Hamburg (företrädesvis Afrika), fil. lic. S. Linné (Costa Rica), fil. d:r G. Bolinder och fil. lic. G. Montell (sydamerikanskt material); fil. mag. N. Palmgren (Kina och Östturkestan); hr J. Alm (bågar och pilar); fil. kand. T. Leth och fil. kand. E. Manke (afrikanska samlingar). D:r Amandus Johnson har för Mortonstiftelsens i Philadelphia arkiv filmat märkliga föremål ur samlingarna.

Bortsett från de ovan nämnda demonstrationerna av de båda utställningarna ha avdelningens visningslokaler besökts av klasser från läroverk, flick- och folkskolor, under ledning av geografi- eller teckningslärare. I detta sammanhang kan lämpligen även nämnas, att Ateneum för flickor i sina lokaler under våren anordnade en utställning av elevarbeten i teckning och målning, till vilka motiven till stor del hämtats ur museets samlingar.

De ordinarie visningstiderna ha vid Vallingatan 1 varit tisdagar och fredagar kl. 1—3 e. m. och vid V. Trädgårdsgatan onsdagar 12—3 samt söndagar 1—4, samtliga dagar fritt tillträde. Den sistnämnda lokalen öppnades för allmänheten sista veckan av april. Vad den förra beträffar, må nämnas, att dess största visningssal (rum n:r 1) hölls stängd från början av april till slutet av november, enär den av brist på annat utrymme måste användas som upplags- och konserveringslokal för de mobergska samlingarna.

Det totala antalet besökande under visningstiderna har varit 3,080 personer, av dem 1,953 vid Vallingatan samt 1,127 vid V. Trädgårdsgatan.

Publikationer under året, som utgivits av avdelningen eller behandla densamma tillhörigt material, äro följande:

LINDBLOM, K. G., Die Schleuder in Afrika und anderwärts. Riksmuseets etnografiska avdelning. Smärre meddelanden n:r 2. Stockholm 1927. 31 s.

——, The use of stilts, especially in Africa and America. Smärre medd. n:r 3. Stockholm 1927. 40 s.

——, Fighting-bracelets and kindred weapons in Africa. Smärre medd. n:r 4. Stockholm 1927. 32 s.

——, Forskningar bland niloter och bantu i Kavirondo, särskilt med hänsyn till äldre kulturelement. K. svenska vetenskapsakademiens årsbok. Uppsala 1927. S. 249—272.

——, Die Beschneidung bei den Akamba. »Völkerkunde». Wien 1927. S. 100—108.

——, Utställningen »Exotisk konst och konsthantverk» i Liljevalchs Konsthall. Rig. Stockholm 1927. S. 75—80.

——, »Afrikas folk». Riksmuseets etnografiska avdelnings provisoriska utställning i dess nya lokal vid V. Trädgårdsgatan. Rig. Stockholm 1927. S. 86—90.

LINDBLOM, K. G., och MANKE, E., Knutar, flätningar och växtslingor i magiskt bruk. Några exempel från Afrika. Ymer. Stockholm 1927. S. 241—257.

VATTER, E., Historienmalerei und heraldische Bilderschrift der nordamerikanischen Präriestämme. Jahrbuch f. Prähistorische & Ethnographische Kunst. Leipzig 1927.

Gerhard Lindblom.
